

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЄВТУШОК МАРИНА ВАСИЛІВНА

УДК 37.016.796.011.61

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Луцьк – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Дубогай Олександра Дмитрівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
завідувач кафедри фізичного виховання і здоров'я.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Завидівська Наталія Назарівна,
завідувач кафедри фізичного виховання та безпеки
життєдіяльності
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України (м. Київ);

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
Андрійчук Ольга Ярославівна,
професор кафедри фітнесу і рекреації
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

Захист відбудеться 2 липня 2015 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 32.051.04 в Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 а.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 а).

Автореферат розіслано 30 травня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. В. Захожий

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Одним із кризових явищ традиційних інноваційних систем освіти є суттєвий розрив між фізичним вихованням і всіма іншими видами навчальної діяльності. Можлива причина такого становища – відсутність реальних механізмів, що зумовлюють взаємозв'язок у навчально-виховному процесі пізнавальної і рухової діяльності студентської молоді. Сутність взаємодії полягає в потребі формування освітньо-оздоровчої системи, основою якою повинен бути виховний, освітній і оздоровчий ефекти. Теоретичний аналіз наукових досліджень засвідчує, що проблема формування пізнавальної діяльності в циклі фізичного виховання майбутніх учителів, студентів спеціальної медичної групи (СМГ) досліджена недостатньо і в теоретичному, і в практичному аспекті, зокрема, не проаналізовано зміст, форми, методи й педагогічні умови, які мають забезпечувати особливості процесу організації та розвитку спеціально сформованих знань, умінь і навичок студентів спеціальної медичної групи як основи для подальшого використання в щоденній життєдіяльності. У фізичній культурі система розвитку пізнавальної діяльності діяльністю студентів спеціальної медичної групи в низці досліджень розглядається як окремі само-процеси: самовизначення студента (М. Я. Віленський, 2009); саморозвиток і самовиховання майбутнього вчителя та спеціаліста (В. С. Макеева, 2001); саморозвиток індивідуальної фізичної культури (П. В. Старокожев, 2006); самопізнання студента, підвищення та укріплення рівня здоров'я засобами фізичної культури (О. Д. Дубогай, 2006, 2008, 2012, 2015; Н. Н. Завидівська, 2008, 2009, 2013; О. Я. Андрійчук, 2002; В. В. Черняєв, К. Ю. Акулова, 2006). Однак ця проблема, з погляду системного підходу у сфері фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи, на сьогодні недостатньо досліджена. Отже, проведений теоретико-емпіричний аналіз упровадження пізнавальної діяльності в системі фізичного виховання зі студентами спеціальних медичних груп вищих навчальних закладів засвідчує наявність таких суперечностей, а саме:

- потребою суспільства в здоровому поколінні та низьким рівнем фізичної підготовленості студентської молоді, особливо студентів спеціальних медичних груп;

- необхідністю особистості в спеціальних знаннях, умінні керувати ними лікувально-корекційними засобами та методиками фізичної культури в повсякденній життєдіяльності й традиційною організованою формою фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи;

- високою необхідністю розвитку пізнавальних можливостей оздоровчої фізичної культури, позитивним переносом теоретико-практичних знань в оздоровчо-фізкультурну та виховну діяльність і нездатністю вищої школи комплексно й послідовно зберігати та зміцнювати здоров'я студентської молоді в процесі навчання;

– сучасними вимогами до комплексного інформаційного забезпечення фізкультурно-оздоровчої теоретичної і практичної підготовки та недостатньою кількістю науково обґрунтованих інноваційних підходів використання інформаційних технологій у сфері фізичної виховання студентів спеціальної медичної групи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційної роботи є складовою частиною загальної проблеми наукових досліджень відповідно до комплексної наукової теми кафедри фізичного виховання і здоров'я Інституту фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Удосконалення змісту вищої педагогічної освіти з фізичного виховання» (протокол № 9 від 28 квітня 2010 р.). Автором здійснений моніторинг сформованості рівня пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи.

Тему дисертації затверджено вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 12 від 29 травня 2008 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 6 від 17 червня 2008 р.).

Мета дослідження: обґрунтувати та розробити організаційну структуру пізнавальної діяльності як основу формування знань та умінь для вчасної корекції рівня здоров'я та його підтримки в студентів спеціальної медичної групи.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження:**

– проаналізувати стан дослідження проблеми розвитку пізнавальної діяльності в системі оздоровчо-корегуючого фізичного виховання та здоров'язбережувального способу життя студентів спеціальної медичної групи в процесі занять з фізичного виховання;

– визначити структурні компоненти пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи в процесі фізичного виховання;

– розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити модель пізнавальної діяльності студентів СМГ у процесі занять із фізичного виховання;

– розробити й експериментально перевірити ефективність навчально-методичного забезпечення розвитку пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи.

Об'єкт дослідження: фізичне виховання студентів спеціальних медичних груп.

Предмет дослідження: форми, засоби та методи організації пізнавальної діяльності студенток спеціальної медичної групи в системі фізичного виховання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й реалізації завдань було використано такі методи: *теоретичні* – аналіз, порівняння, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація і моделювання для узагальнення теоретичних підходів до визначення й обґрунтування моделі організації та розвитку пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи в

процесі занять із фізичного виховання; *емпіричні* – анкетування, тестування, педагогічне спостереження, констатувальний і формувальний педагогічні експерименти з метою визначення ефективності педагогічних умов і впровадження моделі організації та розвитку пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи в процесі занять із фізичного виховання; *статистичні* – поєднання якісного й кількісного отриманого емпіричного матеріалу з використанням методів статистики задля обробки результатів педагогічного експерименту.

Експериментальну базу дослідження становили Інститут корекційної педагогіки та психології, Інститут педагогіки та психології, Інститут соціальної роботи та управління та Інститут філософської освіти та науки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Усього експериментальним дослідженням було охоплено 238 осіб – дівчата віком 18–21 років, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що: *вперше:*

- визначено основні структурні компоненти пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи в процесі фізичного виховання у вищому навчальному закладі;

- розроблено навчально-методичне забезпечення як основи використання знань та вмінь для підтримки здоров'язбережувального способу життя та вчасної корекції стану здоров'я засобами фізичної культури;

удосконалено:

- методику формування знань і вмінь для вчасної корекції рівня здоров'я в процесі занять фізичними вправами студентів спеціальної медичної групи в системі фізичної культури у вищому навчальному закладі;

доповнено:

- відомості щодо використання засобів підтримки рівня здоров'я у процесі занять фізичними вправами студентів спеціальної медичної групи.

Практичне значення отриманих результатів дослідження визначається тим, що розроблено і впроваджено в процес фізичного виховання студентів СМГ методику спеціально спрямованої пізнавальної діяльності з основ формування теоретичних знань та умінь упровадження засобів фізичної культури для вчасної корекції рівня здоров'я та його підтримки в процесі занять фізичними вправами студентів СМГ у системі фізичної культури у ВНЗ.

Матеріали дослідження лягли в основу науково-методичного забезпечення та організації процесу формування організації та розвитку пізнавальної діяльності студентів, віднесених за станом здоров'я до СМГ у процесі занять із фізичного виховання. Теоретичні узагальнення та результати дисертації можуть використовувати науковці, педагоги для розроблення підручників, методичних посібників і дидактичних матеріалів. Результати дослідження впроваджувались під час проведення практичних занять із фізичного виховання зі студентами

спеціальної медичної групи та рекомендаціях щодо самостійних занять у позанавчальний час. Основні положення, висновки рекомендації щодо організації та розвитку пізнавальної діяльності студентів СМГ у системі фізичного виховання у ВНЗ впроваджені в процес фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до СМГ кафедри фізичного виховання та здоров'я Інституту фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка від 30.03.2015 р.) та Українсько-американського гуманітарного університету «Вісконсінський міжнародний університет (США) в Україні (довідка від 31.03.2015 р.), Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка (довідка від 26.03.2015), Київського національного університету культури і мистецтв (довідка від 31.03.2015).

Особистий внесок автора полягає в розробленні модульних і тестових завдань із курсу фізичного виховання студентів СМГ. У роботах, виконаних у співавторстві, авторові належать експериментальні дані та їх обґрунтування.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи викладені в доповідях міжнародних конференцій: «Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації» (Київ, 2000), «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (Київ, 2011, 2013, 2015), а також всеукраїнських – «Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійно-педагогічної підготовки різних верств населення» (Київ, 2010), «Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів: здобутки, проблеми та шляхи їхнього вирішення у контексті вимог Болонської декларації» (Київ, 2007), «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення» (Львів, 2004).

Публікації. Результати дисертаційної роботи опубліковані в 14 наукових роботах, з яких 13 – у фахових виданнях України та 1 – у зарубіжних періодичних виданнях (із них 9 публікації одноосібних).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 199 сторінок. Основний зміст викладено на 163 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 7 рисунків. Список використаних джерел нараховує 247 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету й завдання дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, описано сферу апробації результатів дослідження і кількість публікацій, наведено структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «**Теоретичні основи формування пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи у процесі занять з фізичного виховання**

як соціально-педагогічна проблема» викладено результат аналізу наукової літератури з проблеми організації спеціально спрямованої пізнавальної діяльності студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи.

Під час аналізу науково-методичної літератури окреслено, що термін *пізнавальна діяльність* – одне з основних понять, яке характеризує і визначає навчальний процес (К. А. Абульханова-Славська, В. І. Андрєєв, М. С. Каган, А. Н. Леонтєв, Н. М. Пейсахов, П. І. Підкасистий, Т. І. Шамова, П. А. Юцявичене).

Водночас важливою є обставина, що основна мета пізнавальної діяльності в системі фізичного виховання студентів СМГ – це оволодіння засобами та методами використання комплексів фізкультурно-оздоровчих та корегуючих фізичних вправ відповідно до діагнозу захворювання студента, віднесеного за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Засвоюючи певну сукупність знань, умінь, оздоровчо-корегуючих і практичних навичок щодо вчасного використання фізичних вправ спрямованої дії, студент набуває певний спосіб орієнтування в системі вчасної допомоги при різних хронічних захворюваннях засобами фізичної культури та можливість самоуправління корекцією фізичного стану організму.

Установлено, що в педагогічній науці немає єдиного підходу до означення поняття *пізнавальна діяльність*, а тому відсутні єдині її характерні ознаки. Але водночас розкриття поняття *пізнавальна діяльність* неможливе без розуміння поняття *пізнавальна активність*. На підставі аналізу проблеми формування пізнавальної діяльності у вітчизняних і зарубіжних системах освіти та впровадження його у вищих навчальних закладах зроблено систематизацію характеристик, яка висвітлює технології формування пізнавальної діяльності з використанням оздоровчо-виховних засобів навчання, його організаційних форм взаємодії учасників навчального процесу. Крім того, окреслено принципи, рівні розвитку та компоненти пізнавальної діяльності.

Важливим є факт, що сьогодні ведеться активний пошук нових форм і методів підвищення якості фізичного виховання майбутніх фахівців із вищою освітою. Водночас аналіз спеціальної літератури (О. В. Дрозд, 1998; А. І. Драчук, 2001; В. П. Краснов, 2000; А. В. Домашенко, 2003; О. Д. Дубогай, 2006, 2015; Н. Н. Завидівська, 2014; Т. Ю. Круцевич, 2003) засвідчує, що теперішня організація фізичного виховання у ВНЗ недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я та інтересу значної кількості студентів до занять фізичними вправами.

Відповідно до основної ідеї проблеми організації пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, установлено, що педагогічні заходи під час проведення організованих форм занять фізичними вправами та масовими видами спорту впливають на соціально-педагогічні фактори й у такий спосіб позитивно змінюють суб'єктивне ставлення студентів до фізичного виховання як дієвого

фактору підтримки та збереження здоров'я під час навчання у вищому навчальному закладі (ВНЗ).

Отже, ураховуючи викладене вище, розроблення моделі організації спеціально спрямованої пізнавальної діяльності в процесі занять із фізичного виховання студентів СМГ дала змогу не лише розширити сферу додаткових форм (позанавчальні, самостійні, інтерактивні, упродовж канікул) занять фізичними вправами студентів із різними хронічними захворюваннями, але й надала можливість цілеспрямовано адаптувати їх до умов соціального середовища та вчасно коректувати та підтримувати стан здоров'я.

У другому розділі **«Структурні компоненти пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання у вищому навчальному закладі»** обґрунтовано методи дослідження, етапи його проведення та проаналізовано показники, за якими саме відносять студентів до спеціальної медичної групи та головні завдання занять із фізичного виховання у СМГ. Показання для занять у спеціальному медичному відділенні з предмета «фізичне виховання» у ВНЗ – це рекомендація лікаря.

Упродовж першого, формувального етапу (2009–2010 рр.) визначено рівні пізнавальної активності студентів I–II курсів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, а також найбільш пріоритетні напрями тем бесід з основ теоретичних знань щодо використання фізичних вправ для вчасної корекції стану здоров'я під час цілеспрямованих занять фізичною культурою при різних нозологічних захворюваннях (табл. 1).

Таблиця 1

Пріоритетність тем теоретичного курсу навчальної програми з фізичного виховання для студентів СМГ залежно від нозологічної форми захворювання (%)

Тема	Захворювання серцево- судинної системи	Захворювання дихальної системи	Захворювання кишково- шлункового тракту	Захворювання опорно- рухового апарату
Основи здорового способу життя студента	76,3	68,6	72,4	71,5
Основи методики самостійних занять	58,9	62,1	56,8	55,4
Самоконтроль функціонального стану	49,5	52,3	63,8	49,5
Соціально-біологічні основи фізичної культури для студентів СМГ з урахуванням діагнозу хвороби	28,7	36,5	26,9	24,3
Фізична культура в системі життєдіяльності студентів СМГ та в майбутній професійній діяльності	19,4	16,4	20,5	22,7

Упродовж *другого етапу дослідження* (2011–2012 рр.) для формування організації та розвитку спеціально сформованих знань, умінь та навичок для здоров'язбережувального способу життя на основі оволодіння знаннями щодо особливостей специфіки використання фізичних вправ відповідно до діагнозу хвороби студентів СМГ було *розроблено* діагностичну шкалу оцінювання рівня формування пізнавальної діяльності студентів I–II курсів, де:

- мотиваційно-цільова (репродуктивна) пізнавальна діяльність характеризується низьким та нижче середнього рівнем успішності навчання, самооцінки;
- змістовна (евристична) пізнавальна діяльність характеризується середнім рівнем успішності навчання, відвідуваності занять, самооцінки, прояву сили волі при проведенні змагань (прагнення до участі й перемоги);
- оціночно-креативна (творча) пізнавальна діяльність – вище середнього та високим рівнем успішності навчання та відвідуваності занять, самооцінки, мотивом досягнення та саморозвитку (рис. 1).

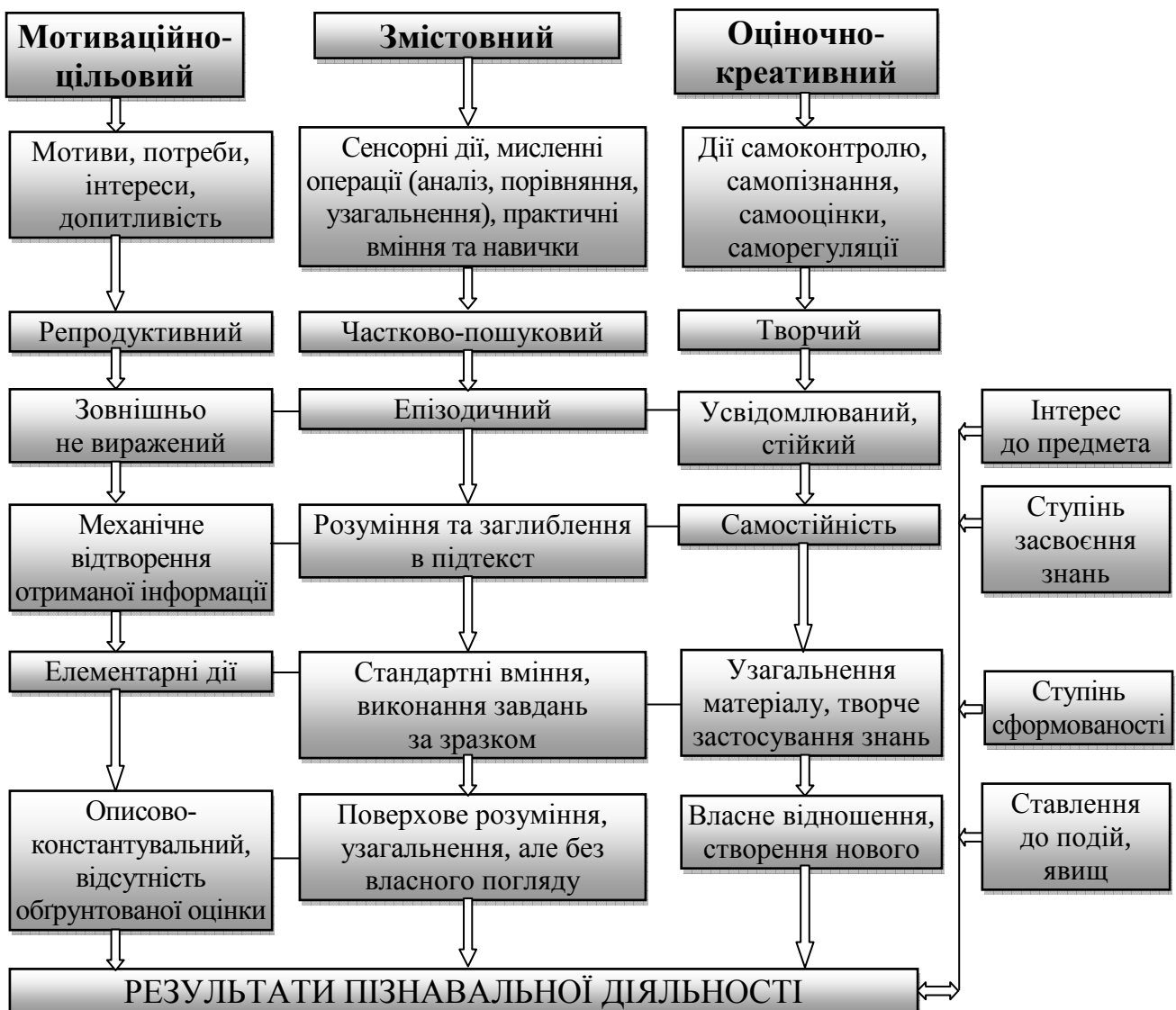

Рис. 1. Структурні компоненти формування пізнавальної діяльності

Формування пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи було представлено у вигляді моделі, особливість якої полягає в тому, що вона ґрунтується на взаємозв'язку дидактичних умов формування пізнавальної діяльності з її компонентами. Для ефективності системи впровадження поетапно *визначався* рівень та характеристики сформованості компонентів спеціально спрямованої пізнавальної діяльності, фізичної підготовленості та функціонального стану студентів спочатку на початковому етапі, що давало можливість вибирати оптимальні засоби, форми й методи формування пізнавальної діяльності студентів СМГ на заняттях із фізичного виховання у ВНЗ. Водночас на заключному етапі, при порівнянні з початковим, ми аналізували і вносили відповідні корективи. Принципово важливо, що при означених обставинах, розвиток останніх формує пізнавальну діяльність студента поступово, сприяючи переходу від мотиваційно-цільового (репродуктивного) до оціночно-креативного (творчого) рівнів. Компоненти пізнавальної діяльності рівноцінні, мають гармонійне співвідношення і становлять цілісну структуру.

Варто також відзначити мотивації студентів до оволодіння знаннями й практичними вміннями щодо використання засобів фізичної культури як вчасної корекції стану здоров'я залежно від діагнозу захворювання (табл. 2).

Таблиця 2

Стан мотивації до оволодіння знаннями та вміннями залежно від діагнозу захворювання (%)

Рівень	% діагнозів від загальної кількості студентів	До експериментальної роботи		Після експериментальної роботи	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Патології серцево-судинної системи	35,9	27,8	23,3	69,3	28,3
Патології дихальної системи	21,9	33,1	33,3	78,1	48,1
Шлунково-кишкові патології	20,3	21,8	20,3	62,5	28,6
Патології опорно-рухового апарату	15,2	24,6	25,8	65,9	31,2

Відповідно до основної ідеї проблеми формування пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання, *сформульовано й обґрунтовано такі дидактичні умови:*

– формування пізнавального інтересу (позитивне ставлення до навчального предмета, його значення для особистості студента, використання особистісних підходів до навчання);

– оздоровча орієнтація в організації пізнавальної діяльності (адаптований теоретичний зміст навчальної дисципліни до певного діагнозу хвороби, самостійна робота, проблемне та ситуаційне навчання, дослідницька діяльність, творчі й практичні роботи, оволодіння новими засобами діяльності);

– демократичні взаємини між учасниками навчального процесу (спільна продуктивна діяльність, педагогічний оптимізм, контроль знань).

Під час проведення теоретичних занять, бесід, контрольних питань упродовж практичних занять, при перевірці комплексів фізичних вправ спеціальної спрямованості для самостійного виконання *визначено найбільш оптимальні форми й методи* формування знань, умінь та навичок пізнавального інтересу студентів спеціальної медичної групи. Відповідно розроблено, теоретично обґрунтовано та практично перевірено модель організації пізнавальної діяльності, сутність якої полягала в прагненні навчити студентів СМГ вчасно використовувати засоби фізичної культури, а також комплекси фізичних вправ для корекції фізичного стану організму при загостренні хронічних захворювань та загалом підтримки здоров'я.

Реалізація студентами СМГ модель організації пізнавальної діяльності проходила у вигляді організованих теоретичних занять, бесід, практичних занять із фізичного виховання. Завершальним етапом були доповіді студентів на наукових конференціях, присвячені особливостям використання засобів фізичної культури та спеціальних комплексів фізичних вправ при різних хронічних захворюваннях.

Експериментальна частина дисертаційної роботи викладена в третьому розділі **«Науково-методичні основи розвитку пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи в процесі фізичного виховання»** та була проведена у два етапи: формувальний і контрольний.

На підготовчому етапі експериментального дослідження на практичних заняттях із фізичного виховання студентів ознайомили зі структурою навчально-пізнавальної діяльності, критеріями та рівнями її сформованості для забезпечення усвідомлення узагальнених характеристик змісту теоретичних і практичних знань з основ оздоровчо-корегувальних занять фізичними вправами при різних нозологічних формах хронічних захворювань.

Проте характерно, що в особливостях системи організації та проведенні навчальних занять із фізичного виховання студентів контрольної та експериментальної груп відзначено такі відмінності:

– студенти контрольної групи займалися за базовою програмою вищого навчального закладу. При такому підході не враховувались індивідуальні психофізичні та особистісно-емоційні особливості стану організму студентів, практично не вирішувалась включення студентів у процес навчально-пізнавальної діяльності. Заняття з фізичного виховання проводили двічі на тиждень на першому та другому курсах;

– студенти експериментальної групи займалися за експериментально-розробленою фізкультурно-оздоровчою програмою, у яку ввійшли два на тиждень навчальні та, крім того, самостійні заняття за індивідуальними

програмами в позанавчальний час. Потрібно відзначити, що напередодні літніх канікул індивідуальні комплекси фізичних вправ для самостійного виконання складались як спеціально-спрямовані, відповідно до діагнозу хвороби студента спільно з викладачем за розробленим алгоритмом. Програми урочних форм занять фізичного виховання створювалися з урахуванням захворювання, рівня фізичного здоров'я, фізичної підготовленості та інтересів студентів. Задля підвищення зацікавленості при отриманні комплексу інформаційно-методичних засобів відбувалася самоактуалізація знань, аналіз практичного досвіду, за рахунок чого студенти самостійно розробляли індивідуальні програми із запропонованого алгоритму за керівної ролі викладача.

Паралельно із цим проводили діагностику компонентів пізнавальної діяльності студентів контрольної та експериментальної груп. На першому етапі студентам СМГ експериментальної групи на базовому рівні були проведені бесіди на теми: «Основи здорового способу життя студента»; «Основи методики самостійних занять»; «Самоконтроль функціонального стану»; «Соціально-біологічні основи фізичної культури для студентів СМГ з урахуванням діагнозу хвороби»; «Фізична культура в системі життєдіяльності студентів СМГ та в майбутній професійній діяльності». У зміст цих теоретичних блоків уходила інформація про методи самоконтролю, оцінювання функціонального стану, динаміки функціонального стану під впливом фізичних вправ, динаміки працездатності, впливу цілеспрямованих фізичних вправ на здоров'я студентів. На практичних заняттях студенти навчались прийомам самоконтролю за своїм фізичним станом, розвитком фізичних якостей, формували навички спостережень за собою за допомогою «Щоденника здоров'я». Студенти отримували завдання для самостійних занять фізичними вправами в позанавчальний час та під час літніх канікул. На заняттях в фізичного виховання за студентами і контрольної, і експериментальної групи постійно здійснювався контроль – вимірювання ЧСС та АТ.

Вивчення фізичної підготовленості студентів проводили з використанням різних функціональних проб, а також в процесі виконання студентами контрольних вправ, передбачених програмою кафедри фізичного виховання та здоров'я (згинання рук в упорі лежачи (*разів*), стрибки в довжину з місця (*см*), піднімання тулуба (*разів за 30 с*), стрибки на скакалці (*30 с*), кидки м'яча до стінки (*30 с*). Приступаючи до організації дослідження фізичної підготовленості, ми виходили з міркувань, що об'єктивна кількісна та якісна інформація про індивідуальний рівень фізичної підготовленості студентів може підвищити рівень свідомого ставлення і виступатиме як чинник мотивації студентів до фізичної активності в умовах навчального процесу і в позанавчальний час.

Оцінювання фізичної працездатності ми використовували як один з інформаційних компонентів функціонального стану студентів. Тестування

фізичної працездатності осіб, що займаються фізичним вихованням у спеціальних медичних групах, здійснювалось і в стані спокою, і в порівнянні з функціональними показниками серцево-судинної та дихальної систем при спеціальних фізичних навантаженнях (сходження на гімнастичну лавку). Ураховувалось, що дослідження функціонального стану й резервних можливостей організму в спокої не можуть бути об'єктивними, оскільки патологія органу або його функціональна недостатність помітніше проявляється саме в умовах фізичного навантаження, коли вимоги до органів і систем максимальні. Це особливо важливо для студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Для тестування фізичної працездатності та функціонального стану використовували Гарвардський степ-тест, ортостатичну пробу, індекс гіпоксії, проби Генчі та Штанге.

Отже, організація пізнавальної діяльності студентів в експериментальній групі здійснювали відповідно до розробленої нами моделі організації пізнавальної діяльності, а в контрольній групі – за традиційною системою. Така організація експериментального дослідження дала змогу *дослідити та визначити ефективність* організації спеціально спрямованої діяльності студентів СМГ на заняттях фізичною культурою у ВНЗ.

У результаті впровадження в навчальний процес методики організації пізнавальної діяльності на основі навчально-методичного посібника «Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи», багато студентів СМГ самостійно оволоділи знаннями про здоровий спосіб життя, про вплив правильного харчування на здоров'я, заходи профілактики інфекційних захворювань, правила проведення самостійних занять фізичними вправами. Проведений нами аналіз анкетного опитування показав, що більшість студентів експериментальної групи стала розуміти значущість занять фізичною культурою та ведення здорового способу життя 78,1 % (порівняно з 21,8 % на початковому етапі). Крім того, методом анкетування визначено, що володіють достатнім обсягом знань про фізичну культуру та здоровий спосіб життя 68,7 % (до початку експерименту 31,2 %), можуть сформулювати цілі й завдання оздоровчо-корегувальної фізичної культури 62,5 % (на початковому етапі 37,5 %), володіють методикою загартування і організації особистого режиму дня 84,3 % (до експерименту 50 %). Характерно, що в багатьох респондентів змінилася сформованість прагнення дотримуватись навичок та покращувалось уміння здійснювати самоконтроль у процесі занять фізичними вправами – 87,5 % (на початку експерименту 37,5 %) та опанування знаннями щодо використання фізичних вправ спеціальної спрямованості – 90,6 % (до експериментальної роботи 46,8 %). Потрібно визначити прояв критичної самооцінки результатів власної рухової діяльності 84,3 % (на початковому етапі 28,1 %). Студенти СМГ відзначають, що розуміють значущість вчасної самооцінки фізичного стану

організму 78,1 % (порівняльно з початком експерименту 31,2 %), та прагнуть брати участь у спортивних заходах ВНЗ 81,2 % (до проведення експерименту 34,3 %).

Ми вважаємо, що цей факт зумовлений інтелектуалізацією процесу фізичного виховання в експериментальній групі: застосуванням проблемного методу навчання на заняттях; спеціальних прийомів і завдань; участю студентів у самостійній пізнавальній діяльності за рахунок впровадження в навчальний процес розробленого навчально-методичного посібника О. Д. Дубогай. Це відображено й на рівні сформованості готовності студентів спеціальної медичної групи до занять фізичною культурою (табл. 3).

Таблиця 3

Рівні сформованості готовності студентів до занять фізичною культурою (%)

Рівень	До експериментальної роботи		Після експериментальної роботи	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Низький	25,0	23,3	9,3	13,3
Середній	53,1	53,3	28,1	50,0
Високий	21,8	23,3	62,5	36,6

Визначення рівня культури здоров'я студентів на основі проведеного анкетування показало значне зростання якості оздоровчо-корегуючих знань і вмінь щодо питань профілактики та зміцнення здоров'я, володіння психомоторними методиками, діагностикою самооцінки організму та загальної оцінки фізичного індивідуального здоров'я.

Характерно, що в результаті такої цілеспрямованої роботи зменшилося число студентів із низьким рівнем сформованості інтересу до фізичної культури – від 65,7 до 5,7 %. Особливу увагу приділяли формуванню в студентів СМГ системи знань про вплив фізичних вправ на розвиток організму на основі міжпредметних зв'язків фізичної культури з біологією людини та валеологією; широкому застосуванню ігрового методу в корекції емоційності в системі занять із фізичного виховання. Крім того, визначалася значущість стимулювання процесу формування в студентів позитивних мотивів до самостійних занять фізичним вихованням; озброєння студентів знаннями регулювання фізичних навантажень, що принципово важливо для самостійних занять фізичними вправами, на основі ознайомлення з методикою самоконтролю та методикою використання фізичних вправ різної спрямованості під час самостійних тренувань; створення для студентів ситуацій успіху, позитивного емоційного настрою під час занять фізичними вправами та участю у масових фізкультурно-оздоровчих заходах тощо.

Потрібно відзначити, що кожен із п'яти виділених компонентів пізнавальної діяльності (конвергентна здатність, пізнавальні стилі, здатність навчатися, креативність, самооцінка) студентів експериментальної групи відповідає креативному (66,2 %) та евристичному (44,8 %) рівням сформованості пізнавальної діяльності.

Під час аналізу оцінки ефективності педагогічного експерименту було проведено порівняння змін показників психо-фізичного стану організму студентів СМГ, а саме: антропометричні дані, частота серцевих скорочень, артеріальний тиск, Гарвардський степ-тест, ортостатична проба, індекс гіпоксії, проба Генчі, проба Штанге та тестів з фізичної підготовки (табл. 4).

Таблиця 4

Результати тестів навчально-прикладної фізичної підготовки студентів СМГ (середній бал)

Навчально-прикладна фізична підготовка («Щоденник здоров'я» с. 13)	До експериментальної роботи		Після експериментальної роботи		Р
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	
Максимальна кількість стрибків на скакалці на двох ногах (разів за 30 с)	42 ± 0,41	43 ± 0,8	69 ± 0,36	52 ± 0,42	0,05
Стрибки в довжину з місця (см)	151,8 ± 3,7	156 ± 2,5	162,1 ± 1,5	165 ± 1,2	0,01
Згинання-розгинання рук в упорі лежачі (разів)	8,3 ± 0,43	8,5 ± 1,2	14,7 ± 0,6	10,9 ± 1,1	0,05
Лягти-сісти з вихідного положення лежачі (разів за 30 с)	13 ± 0,86	15 ± 0,89	24 ± 0,92	18 ± 0,95	0,05
Кількість кидків м'яча до стінки з відстані 150 см за 30 с (разів)	21 ± 0,3	23 ± 0,2	27 ± 1,5	24 ± 1,1	0,01

Для порівняння цих показників використовували *t*-критерій Стьюдента, значення якого становило 2,228, що при даному числі ступенів свободи (236) доводить, що зміни ознак статистично значущі ($p < 0,05$). Після проведення експерименту відзначається покращення фізичної та функціональної підготовленості студентів експериментальної групи.

Отримані результати мають високу надійність (95 %) і переконливо підтверджують висунуте припущення про те, що ефективному формуванню пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів у процесі занять із фізичного виховання сприяють обґрунтовані дидактичні умови. Отже, в ході аналізу дослідно-експериментальної роботи було встановлено, що педагогічний експеримент показав високу ефективність запропонованої моделі організації пізнавальної діяльності студентів СМГ.

ВИСНОВКИ

1. Теоретичний аналіз джерельної бази досліджень із проблеми формування спеціальних пізнавальних здібностей студентів СМГ відповідно характеру хронічного захворювання на основі розвитку пізнавальної діяльності у процесі занять із фізичного виховання дав змогу визначити категоріальний апарат дослідження та довести потребу вдосконалення і розроблення змісту, форм та методів щодо вчасної корекції стану здоров'я. Ця обставина зумовлена соціальним

замовленням на всебічно розвинену гармонійну та здорову особистість, яка повинна мати відповідну фізкультурно-оздоровчу освіту та рівень фізичної підготовленості, щоб відповідати вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики в майбутній професійній діяльності.

2. Визначено структурні компоненти розвитку пізнавальної діяльності в процесі формування оздоровчо-корегуючих знань та умінь студентів СМГ засобами фізичної культури в системі фізичного виховання у ВНЗ: мотиваційний компонент передбачав формування позитивної мотивації до систематичного виконання фізичних вправ оздоровчого спрямування, відповідно до діагнозу захворювання; когнітивний компонент ураховував формування системи теоретичних знань, необхідних для підтримки та своєчасної корекції рівня здоров'я студентів СМГ; діяльнісно-практичний компонент відображав загальний спеціальний рівень теоретичних знань, рівень фізичної підготовленості, умінь та навички, потрібні для вчасного оздоровлення організму засобами фізичної культури. Експериментально визначена залежність мотивації студентів СМГ до оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо використання засобів фізичної культури як вчасної корекції стану здоров'я від їх діагнозу захворювання.

3. Окреслено критерії сформованості спеціальних теоретичних знань студентів СМГ у процесі розвитку їх пізнавальної діяльності, а саме: сформованість основ методики оволодіння знаннями та спеціальними вміннями впровадження оздоровчої фізичної культури в систему життєдіяльності під час занять фізичними вправами; ступінь прагнення використання студентами спеціальних знань, потрібних для вчасної допомоги організму при наявності хронічних захворювань у періоди загострень хвороби засобами фізичної культури; рівень загальної фізичної підготовленості студентів СМГ, сформованість спеціальних рухових навичок.

4. Розроблено й теоретично обґрунтовано модель організації пізнавальної діяльності студентів СМГ у процесі фізичного виховання, яка подається як складна система, що має цільовий, предметно-методологічний та діагностичний блоки. Сутність моделі розкриває розвиток пізнавальної діяльності для розширення оздоровчих знань засобами фізичної культури для студентів, які мають відхилення в стані здоров'я. Цільовий блок представлений єдністю мети й системи завдань. Також до нього входять зміст, засоби, форми й методи навчання. Предметно-методологічний зміст розвитку пізнавальної діяльності передбачав особливості методичних підходів та принципів формування фізкультурно-оздоровчих знань студентів СМГ для майбутньої життєдіяльності, а діагностичне спрямування моделі розкривало критерії, показники й рівні нормального функціонування організму студентів та ступені їх відхилення в разі загострення хвороби.

5. Використання різноманітних засобів, форм, методів організації спеціально спрямованої пізнавальної діяльності студентів з урахуванням їх індивідуального характеру дає змогу організувати фізкультурно-оздоровчий процес як таку діяльність, під час якої в центрі стоїть особистість студента, її самобутність,

самоцінність, суб'єктивний досвід кожного. Студент не тільки засвоює знання щодо здоров'язбережувального способу життя та вчасної корекції стану здоров'я засобами фізичної культури та способи їх побудови, а й сам створює нові. Отримані знання дають змогу студентам спільно з викладачем складати індивідуальні комплекси фізичних вправ, які спеціально спрямовані відповідно діагнозу хвороби за розробленим алгоритмом для самостійного виконання під час літніх канікул та в познавчальний час.

6. Виявлено, що позитивні зміни, які відбулися в студентів експериментальної групи порівняно з результатами досліджень контрольної групи, засвідчують ефективність спеціально спрямованої організації пізнавальної діяльності студентів СМГ на заняттях із фізичного виховання у ВНЗ. Ця обставина визначилась у підвищенні рівня психо-фізичних можливостей організму, рухової підготовленості студентів СМГ та їх прагнення до систематичних занять фізичними вправами і в навчальний, і позанавчальний час. Зміна рівня знань щодо підтримки здоров'я студентів СМГ згідно з результатами проведеного анкетування свідчить і про покращення загальної якості студентської життєдіяльності, і про високий рівень володіння тестами вчасного оцінювання та корекції психоемоційних та фізичних можливостей організму. Так, після завершення експерименту, вмінням розраховувати межі ефективного фізичного навантаження оволоділи 62 % студентів експериментальної групи і 26 % – контрольної, а знаннями щодо профілактики стомлюваності – 58 % опитаних студентів експериментальної групи і 15 % – контрольної. Узагальнення результатів підсумкової діагностики показує, що організація спеціально спрямованої пізнавальної діяльності студентів СМГ позитивно впливає на функціональний стан тих, хто займається. Зокрема, у студентів експериментальної групи достовірно ($p < 0,05$) покращилися показники Гарвардського степ-тесту з 62 балів до 74 балів, зросли аеробні та кисневотранспортні можливості організму, підвищилися стійкість організму до гіпоксії (у пробі Штанге з 28 до 39 с), фізична працездатність, загальна витривалість. У студентів контрольної групи таких помітних змін не відбулося.

Здійснене дослідження не охоплює всіх аспектів проблем організації пізнавальної діяльності студентів СМГ. Становить певний науковий і практичний інтерес вивчення питань, пов'язаних з організацією пізнавальної діяльності студентів ширшого вікового діапазону (III–IV курси) в процесі занять із фізичного виховання.

СПИСОК ПРАЦЬ, ЯКІ ОПУБЛІКОВАНІ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

а) у наукових фахових виданнях

1. Аналіз шляхів оптимізації процесу фізичного виховання і розвитку студентів вищого навчального закладу / А. П. Козицька, М. В. Євтушок, Л. П. Пшенична, І. М. Янченко // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова.

Сер. 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 20. – С. 70–74.

2. Дубогай О. Д. Роль пізнавальної діяльності в системі занять фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп у процесі соціалізації їх особистості / О. Д. Дубогай, М. В. Євтушок // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 3к1 (56). – С. 135–138.

3. Євтушок М. В. Адаптація студенток спеціального навчального відділення до самостійних занять ритмічною гімнастикою у літній період відпочинку / М. В. Євтушок // Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів: здобутки, проблеми та шляхи їхнього вирішення у контексті вимог Болонської декларації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – К. : Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», 2007. – С. 190–192.

4. Євтушок М. В. Вплив різних видів активного відпочинку на динаміку психофізичного стану студентів / М. В. Євтушок, О. В. Булейченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х. : ХДАДМ (ХХІІ), 2003. – № 7. – 112 с.

5. Євтушок М. В. Використання різних видів пізнавальної діяльності на заняттях з фізичного виховання / М. В. Євтушок // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 4 (29). – С. 352–356.

6. Євтушок М. В. Динаміка психофізичного стану студентів педагогічного вузу під впливом різних видів активного літнього відпочинку / М. В. Євтушок // Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації : матеріали IV Міжнар. наук. конгресу. – К. : [б. в.], 2000. – С. 367.

7. Євтушок М. В. Особливості та стимуляція пізнавальної діяльності студентів під час занять з фізичного виховання / М. В. Євтушок // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 7. – С. 102–106.

8. Євтушок М. В. Пізнавальна діяльність студентів, як мотивація до занять з фізичного виховання / М. В. Євтушок // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 19. – С. 28–31.

9. Євтушок М. В. Самостійні заняття фізичними вправами, як фактор впливу на функціональний стан студентів / М. В. Євтушок // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х. : ХДАДМ (ХХІІІ), 2006. – № 3. – С. 27–29.

10. Євтушок М. В. Формування мотивації до занять фізичною культурою засобами оздоровчо-лікувального впливу у студентів із серцево-судинною патологією / М. В. Євтушок // ВІСНИК : зб. наук. ст. викладачів, докторантів, аспірантів НПУ ім. М. П. Драгоманова / уклад. : П. В. Дмитренко, О. Л. Макаренко, О. П. Симоненко. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – Вип. 2. – С. 50–52.

11. Євтушок М. В. Формування пізнавального інтересу як основа компетентнісного підходу при заняттях з фізичного виховання / М. В. Євтушок // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 10. – С. 286–289.

12. Євтушок М. В. Шляхи удосконалення самостійних занять студентів спеціального медичного відділення під час активного літнього відпочинку / М. В. Євтушок, О. В. Булейченко, О. В. Підвальна // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів : ЛДІФК, 2004. – С. 223–225.

б) у зарубіжних періодичних виданнях

13. Dubohai Oleksandra. Formation of a value-oriented competence of students from special medical groups in doing regular exercises / Oleksandra Dubohai, Maryna Yevtushok, Zoya Filatova // Journal of Health Sciences. – Radom : Radom University, 2014. – 4 (15). – P. 141–148.

в) в інших виданнях

14. Дубогай О. Д. Методика фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи / О. Д. Дубогай, А. В. Цьось, М. В. Євтушок. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 276 с.

АНОТАЦІЇ

Євтушок М. В. Організація пізнавальної діяльності студентів спеціальної медичної групи в процесі занять з фізичного виховання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я). – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2015.

У дисертаційній роботі досліджено проблему організації пізнавальної діяльності фізкультурно-оздоровчої спрямованості в процесі занять із фізичного виховання зі студентами, віднесеними за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. За отриманими під час експериментального дослідження результатами були визначені структурні компоненти розвитку пізнавальної діяльності в процесі

формування оздоровчо-функціональних знань та вмінь студентів СМГ засобами фізичної культури; сформованість основ розвитку рівня знань і спеціальних умінь впровадження оздоровчої фізичної культури в систему життєдіяльності під час занять фізичними вправами; ступінь оволодіння студентами системою знань, потрібних для вчасної допомоги організму при фізкультурно-оздоровчих заняттях фізичними вправами; рівень загальної фізичної підготовленості студентів СМГ, сформованість спеціальних рухових навичок. Розроблено й теоретично обґрунтовано модель організації пізнавальної діяльності студентів СМГ у процесі фізичного виховання, яка подається як складна система, що має цільовий, предметно-методологічний, діагностичний блоки й передбачає особливості методичних підходів та принципів формування фізкультурно-оздоровчих знань студентів СМГ для майбутньої життєдіяльності,

Ключові слова: спеціально спрямована пізнавальна діяльність, спеціальна медична група, фізична працездатність, корекція стану здоров'я, оздоровча фізична культура.

Евтушок М. В. Организация познавательной деятельности студентов специальной медицинской группы в процессе занятий по физическому воспитанию. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (физическая культура, основы здоровья). – Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки, Луцк, 2015.

В диссертационной работе исследована проблема организации познавательной деятельности физкультурно-оздоровительной направленности в процессе занятий по физическому воспитанию со студентами, отнесенными по состоянию здоровья к специальной медицинской группе.

По полученным в ходе экспериментального исследования результатам определены структурные компоненты развития познавательной деятельности в процессе формирования оздоровительно-функциональных компетенций студентов СМГ средствами физической культуры; сформированность основ развития уровня знаний и специальных умений внедрения оздоровительной физической культуры в систему жизнедеятельности во время занятий физическими упражнениями; степень овладения студентами системой знаний, необходимых для своевременной помощи организму при физкультурно-оздоровительных занятиях физическими упражнениями; уровень общей физической подготовленности студентов СМГ, сформированность специальных двигательных навыков. Определен уровень и характеристики сформированности компонентов социально направленной познавательной деятельности, физической подготовленности и функционального состояния студентов на начальном этапе, что позволило выбрать средства,

формы и методы управления познавательной деятельностью студентов СМГ на занятиях физической культурой в вузе, а на заключительном этапе, сопоставив с начальным сделать анализ и внести соответствующие коррективы. Разработана и научно обоснована модель организации специально направленной познавательной деятельности с применением современных социальных и информационных технологий и психолого-педагогических подходов, рассчитанную на оптимальное использование физических упражнений специальной направленности для коррекции физического состояния организма студентов, отнесенных по состоянию здоровья к специальной медицинской группе. А также разработаны критерии, показатели и средства диагностики эффективности модели управления учебной деятельностью студентов на занятиях физической культурой в вузе.

Исходя из основной идеи проблемы организации познавательной деятельности студентов высших учебных заведений, отнесенных по состоянию здоровья к специальной медицинской группе, установлено, что педагогические мероприятия во время проведения организованных форм занятий физическими упражнениями и массовыми видами спорта влияют на социальнопедагогические факторы и таким способом положительно изменяют субъективное отношение студентов к физическому воспитанию как действенному фактору поддержки и сохранения здоровья во время учебы в высшем учебном заведении (ВУЗ).

Таким образом, учитывая все вышесказанное, разработка модели организации специально направленной познавательной деятельности в процессе занятий по физическому воспитанию студентов СМГ позволила не только расширить сферу дополнительных форм (познавательные, самостоятельные, интерактивные, в течение каникул) занятий физическими упражнениями студентов с разными хроническими заболеваниями, но и предоставила возможность целеустремленно адаптировать их к условиям социальной среды и вовремя корректировать и поддерживать состояние здоровья.

В результате внедрения в учебный процесс методики организации познавательной деятельности на основе учебно-методического пособия «Методика физического воспитания студентов, отнесенных по состоянию здоровья к специальной медицинской группе» многие студенты СМГ самостоятельно завладели знаниями о здоровом образе жизни, о влиянии правильного питания на здоровье, мероприятия профилактики инфекционных заболеваний, правилах проведения самостоятельных занятий физическими упражнениями.

Использование разнообразных средств, форм, методов организации специально направленной познавательной деятельности студентов, с учетом их индивидуального характера позволяет организовать физкультурно-оздоровительный процесс как такую деятельность, в ходе которой в центре стоит личность студента, ее самобытность, сама ценность, субъективный опыт каждого. Студент не только усваивает знание относительно здоров'язберегательного

способа жизни и своевременной коррекции состояния здоровья средствами физической культуры и способы их построения, но и сам создает новые. Полученные знания позволяют студентам совместно с преподавателем составлять индивидуальные комплексы физических упражнений, какие специально направленные соответственно диагнозу болезни за разработанным алгоритмом для самостоятельного выполнения во время летних каникул, и в познавательный время.

Ключевые слова: специально направленная познавательная деятельность, специальная медицинская группа, физическая работоспособность, коррекция состояния здоровья, оздоровительная физическая культура.

Yevtushok M. V. The organization of learning of students of special medical group during physical education classes. – Manuscript.

Dissertation for a degree of Candidate of Pedagogical Sciences in specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Education (Physical Culture, Bases of Health) – Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, 2015.

The dissertation investigates the problem of learning of sports and health centers in the physical education classes with students classified as health to special medical group. According to reports received during the pilot study results identified structural components of cognitive activity in the process of health and functional competencies students SMG means of physical training; formation of the foundations of knowledge and special skills of implementing Physical Culture in life during exercise; degree mastering system knowledge required for the timely aid the body in fitness physical exercise; level of overall physical fitness of students SMG, formation of special motor skills of future school teachers. Developed and scientifically grounded methodology of specially-designed cognitive functions using modern information technology and social and psycho-pedagogical approach, the optimal use of exercise special focus to correct the physical condition of the body of students classified as health to special medical group.

Key words: specially designed cognitive activities, a special medical team, physical performance, body health, improving physical education.

Підп. до друку 28.05.2015 р.

Формат $60 \times 84^{1/16}$. Обсяг 0,9 обл.-вид. арк., 0,9 ум. друк. арк. Наклад 100 прим.

Друк – Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки.

43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13. Зам. 2988.